גומרה בארבעה עשר. אפילו במקום שלא נהגו לעשות מלאכה: **לא נהגו לא.** אפילו גמר דהא בגמר קיימי': **החייטין.** משום הכי שרו בארבעה עשר בכל מקום שכן מלינו כהן קולא מאחר אומניות גבי חולו של מועד: **שכן הדיוט תופר כדרכו.** משנה היא במועד קטן* הדיוט שאינו אומן בכך הלכך בארבעה עשר דקיל מחולו של מועד אפי' אומן נמי שרי: **שכן הבא ממדינת הים וכו'.** וכיון דאשכחן בהן היתר קלא בחולו של מועד הלכך בארבעה עשר דקיל שרי לכולי עלמא: **תחילת מלאכה.** דלענין שעושין מנעלים חדשי': **מסוף מלאכ'.** תיקון מנעלים:

מתני' מושיבין שובכין. כשנוהגין ביצים תחת תרנגולת להתחמם לגדל אפרוחים קרי "מושיבין שובכין": **ותרנגולת.** המחממת ביצים: **שברחה.** מעליהם מחזירין אותה ובגמ' פריך השתא אותובי מותבינן אהדורי מבעיא ל"א הכי כתיב בסדר משנה "מושיבים שובכין ותרנגולת" כלומר שובכין=ליונים, ותרנגולת היו מושיבין להתחמם לגדל אפרוחי' והכי מסתבר' דשובך לא שייך אלא ביונים: **גורפין.** ומשליכין לחוץ ובמועד שחמור יותר אין משליכין לחוץ אלא מסלקין לצדדים: **גמ' סיפא.** דקתני מחזירין, בחולו של מועד קאמר והכי קאמר 'מושיבין שובכין בי"ד, ותרנגול' שברח' בחולו של מועד מחזירין אותה משום הפסד ביצים דדבר האבד מותר: **לא שנו.** דאף במועד מחזירין אלא תוך שלשה למרדה שעדיין לא עברו שלשה ימים שברחה מעליהן: **דאכתי לא פרח צימרא.** לא עבר חמימותה ממנה והיא נוחה להחזיר: **צימרא.** כמו אשתא צמירתא (ע"ז דף כח.*): **ולאחר שלשה לישיבתה.** שכבר ישבה עליהן שלשה ימים קודם שעמדה מעליהן וכבר נשתנו הביצים ואם לא תחזור הרי הן אובדין דאין ראויין לאכילה: **אבל לאחר שלשה למרדה.** שהיא קשה וטורח גדול להחזיר אף אפילו תוך שלשה למרדה אם תוך שלשה עמדה מעליהן דאכתי לא פסדי ביעי שהרי ראויין לאכילה לא מהדרינן: **אפילו תוך שלשה לישיבתה.** הואיל ונשתנו קצת ואין ראויין לכל אדם אלא למי שדעתו יפה ואינו איסטניס מהדרינן: **להפסד מועט.** שמוכרים בזול למי שדעתו יפה: **לצדדין.** ולא לאשפה חוץ לחצר: **אם נעשית חצר כרפת.** שנתקלקלה כולה ואין מקום לסלק לצדדין מוציאין אותן לאשפה: **בדיק לן.** מנסה אותנו: **לחצר אחרת.** אצל האומן אבל לא יביאם לביתו שרחוק מבית האומן מפני הטורח: **במאמינו.** לאומן שלא ימכרם, אין מביאין, ל"א מאמינו שלא יתבע שכרו פעם אחרת והוא צריך לשכרו עכשיו: **והצניעה.** בניחותא: **כגון כד מבית הכדר וכוס מבית הזגג.** שצריכין למועד: **זגג.** עושה כלי זכוכית: **אבל לא צמר.** שאין צורך המועד: **ואם אינו מאמינו וכו'.** אלמא שאני לן בין מאמינו לשאין מאמינו: **תרצת "מביאין"** דמתני' ואין מביאין דמועד קטן' תרוייהו בחולו של מועד ומתניתין דהכא=בשלא מאמינו, אבל 'מוליכין' קשיא: דקתני מתניתין 'מוליכין' והתם מאי אין מאמינו איכא, ובהביא קתני 'אין מביאין' וכ"ש דאין מוליכין: **מעיקרא.** מתניתין בי"ד והביא בחולו של מועד: **מתני' ששה דברים עשו אנשי יריחו.** היו נוהגין ישראל הדרים ביריחו: **מרכיבין דקלים כל היום.** של י"ד בלע"ז אינטי"ר: **וכורכין את שמע.** מפרש בגמרא: וקוצרין לא גרסינן דהא היתר גמור הוא דקיימא לן במנחות בפרק רבי ישמעאל (דף עא.) ממקום שאי אתה מביא אתה קוצר ותבואת יריחו של עמקים היא ואינה כשירה למנחות דתנן (שם פה.) אין מביאין סולת למנחה לא מבית השלחין ולא מבית העמק וכו' ולהכי אינה כשירה לעומר דאין מנחות באה ממנו דבעינן משבח ארץ ישראל דילפינן התם ג"ש ארץ ארץ: **מתירין גמזיות** = גידולין, ענפים שגדלו בחרובין ושקמין שהקדישו אבותיהן הן היו מתירין ליהנות מן הגידולים. דרך חרוב ושקמה לקוצצו לשבע שנים והן חוזרין וגדלין ומיתוספין, וקודם קציצתן קרי ליה 'בתולת שיקמה' ומשנקצץ קרי ליה 'סדן שיקמה', והקדישו מתחילה כשהן מקוצצין וניתוסף לאחר מיכן גמזיות: והוכלין

גומרה בארבעה עשר, אימתי בזמן שהתחיל בה קודם ארבעה עשר אבל לא התחיל בה קודם ארבעה עשר לא יתחיל בה בארבעה עשר אפילו צילצול קטן אפילו שבכה קטנה לצורך המועד אין, שלא לצורך המועד, לא, הוא הדין דאפילו שלא לצורך נמי גמרינן והא קמ"ל דאפי' לצורך המועד מיגמר אין אתחולי לא ת"ש ר' מאיר אומר כל מלאכה שהיא לצורך המועד גומרה בארבעה עשר ושאינה לצורך המועד אסור, ועושין מלאכה בערבי פסחים עד חצות במקום שנהגו, מקום שנהגו אין, לא נהגו לא, וש"מ לצורך המועד אין, שלא לצורך המועד לא, ש"מ: וחכמים אומרים שלש אומניות: תנא *החייטין שכן הדיוט תופר כדרכו בחולו של מועד הספרין והכובסין שכן הבא ממדינת הים והיוצא מבית האסורין מספרין ומכבסין בחולו של מועד רבי יוסי ברבי יהודה אומר אף הרצענין שכן עולי רגלים מתקנין מנעליהן בחולו של מועד במאי קמיפלגי מר סבר למידין תחילת מלאכה מסוף מלאכה ומר סבר אין למידין תחילת מלאכה מסוף מלאכה:

מתני' *מושיבין שובכין לתרנגולים בי"ד, ותרנגולת שברחה מחזירין אותה למקומה, ואם מתה מושיבין אחרת תחתיה, גורפין מתחת רגלי בהמה בי"ד, ובמועד מסלקין לצדדין, מוליכין כלים ומביאין מבית האומן אע"פ שאינם לצורך המועד:

גמ' השתא אותובי מותבינן אהדורי מיבעיא אמר אביי [א] סיפא אתאן לחולו של מועד אמר רב הונא לא שנו אלא [ב] תוך שלשה למרדה דאכתי לא פרח צימרא מינה ואחר שלשה לישיבתה דפסדא לה ביעי לגמרי אבל לאחר שלשה למרדה דפרח לה צימרא מינה ותוך שלשה לישיבתה דאכתי לא פסידי ביעי לגמרי לא מהדרינן רבי אמי אמר אפילו תוך שלשה לישיבתה מהדרינן במאי קמיפלגי מר סבר *להפסד מרובה חששו, להפסד מועט לא חששו ומר סבר להפסד מועט נמי חששו: גורפין מתחת: ת"ר *הזבל שבחצר מסלקין אותו לצדדין, שברפת ושבחצר מוציאין אותו לאשפה הא גופא קשיא אמרת זבל שבחצר מסלקין אותו לצדדין והדר תני שברפת ושבחצר מוציאין אותו לאשפה אמר אביי לא קשיא כאן בי"ד כאן בחולו של מועד רבא אמר [ג] הא והא בחולו של מועד והכי קאמר ואם נעשה חצר כרפת מוציאין אותו לאשפה: מוליכין כלים ומביאין מבית האומן: *א"ר פפא בדיק לן רבא תנן מוליכין ומביאין כלים מבית האומן אע"פ שאינן לצורך המועד ורמינהו אין מביאין כלים מבית האומן ואם חושש להן שמא יגנבו מפנן לחצר אחרת ומשנינן לא קשיא כאן בארבעה עשר כאן בחולו של מועד ואיבעית אימא הא והא בחולו של מועד ולא קשיא כאן במאמינו כאן בשאינו מאמינו והתניא *מביאין כלים מבית האומן כגון הכד מבית *הכדר והכוס מבית הזגג אבל לא צמר מבית הצבע ולא כלים מבית האומן ואם אין לו מה יאכל נותן לו שכרו ומניחו אצלו ואם אינו מאמינו מניחן בבית הסמוך לו ואם חושש שמא יגנבו מביאן בצינעה בתוך ביתו תרצת מביאין מוליכין קשיא דקתני אין מביאין וכ"ש דאין מוליכין אלא מחוורתא כדשנינן מעיקרא:

מתני' *ששה דברים עשו אנשי יריחו על שלשה מיחו בידם ועל שלשה לא מיחו בידם ואלו הן שלא מיחו בידם מרכיבין דקלים כל היום וכורכין את שמע (וקוצרין) ודשין לפני העומר ואלו שמיחו בידם מתירין גמזיות של הקדש ואוכלין

עולי רגלים מתקנים מנעליהן. מהכא משמע בהדיא דאסור לתקן מנעלים בחוה"מ דלא התירו אלא לעולי רגלים דווקא ואין לומר דדבר האבד הוא שמא יקרעו יותר דהא יכול לקנות חדשים ובפרק מי שהפך (מ"ק יב.) מייתי הך ברייתא ופריך אלא מעתה לבלר ליכתוב שכן כותב גיטי נשים ושוברים כדתנן בפרק אלו מגלחים (שם יח:) ומשני שפיר*:

ואם מתיירא שמא יגנבו. וכיון שאין יכול להניחם בביתו ולא בבית הסמוך לו לא הזקיקוהו להניח בבית שלישי והתירו להביאם בצינעה בביתו: נא

מו א מיי' שם הלכה כא טוש"ע שם סעיף ו:
מז ב מיי' שם טוש"ע שם סעיף ז:
מח ג מיי' שם טוש"ע שם סעיף ח:
מט ד ה מיי' וסמג שם טוש"ע או"ח סימן תקלו סעיף ד:
נ ו ז מיי' שם הלכה יא סמג שם טוש"ע או"ח סי' תסח סעיף ט וסי' תקלב סעיף ג:
נא ח מיי' שם הלכה כא סמג שם טוש"ע או"ח סי' תסח סעיף י:
נב ט י מיי' שם הלכה כו סמג שם טוש"ע או"ח סי' תקלד סעיף ג:

[ועי' תוס' מ"ק י. ד"ה ההדיוט]

[דף ח:]
[מ"ק יג.]
[לעיל כה: שבת סו.]
[לעיל עו: וש"נ]
[תוספתא פ"ג]
מ"ק ג. [עירובין נא. וש"נ]
[מ"ק שם: ע"ש]
[מנחות עא.]

נראה שצ"ל הבדד כדלי"ת עי' תו' חולין ס"ד. ד"ה כודרת

◆

הגהות הגר"א

[א] גמ' סיפא. נ"ב גירסת הרמב"ם רישא: [ב] שם תוך ג' למרדה דאכתי לא פרח צימרה מינה. נ"ב ברי"ף לא גרס לה (וה"ג ל"ש אלא אחר ג' כו' אבל תוך ג' כו'. ועכהגר"א א"ח סוף סי' תס"ח. ומ"ש בהרי"ף שלנו אינו מהרי"ף ובדפו' הראשון ליתא): [ג] שם הא והא בחולו של מועד. נ"ב ברי"ף לא גרס לה:

◆

רבינו חננאל

עשר כלל ואפילו מצי למגמריה ומה שהתחיל קודם י"ד אם הוא לצורך המועד יגמור ואי לא לא. ואסיקנא הכי ת"ש ר' מאיר אומר כל מלאכה שהיא לצורך המועד שהתחיל בה קודם י"ד גומרה בי"ד ושאינה לצורך המועד אסור ש"מ לצורך המועד תנן שגומרה בי"ד ש"מ וקיימא לן כותיה. ואין מתחיל בי"ד אפי' צלצול קטן ואפי' סבכה קטנה ואפי' הן לצורך המועד וחכמים אומרים שלש אומניות עושין מלאכה בערבי פסחים החייטין שכן הדיוט תופר כדרכו בחולו של מועד והספרין והכובסין שכן הבא ממדינת הים והיוצא מבית האסורין מותרין לספר ולכבס בחולו של מועד ר' יוסי בר' יהודה אומר אף הרצענין שכן עולי רגלים מתקנין מנעליהן בחולו של מועד ואע"פ שתקנת המנעל סוף מלאכה היא קסבר ר' יוסי ילפינן תחלת מלאכה מסוף מלאכה מה סוף מלאכה מותר אף תחלת מלאכה מותר: מתני' מושיבין שובכין לתרנגולין בי"ד כו' תריצנא הכי בחולו של מועד. תרנגולת שברחה מחזירין אותה למקומה ואם מתה מושיבין אחרת תחתיה אמר רב הונא לא שנו שמחזירין אותה בחולו של מועד אלא תוך שלשה ימים למרדה דאכתי לא פרח צמרה עדיין החמימות שיש בה והיא תחמם הביצים ואחר שלשה ימים לישיבתה על הביצים כלומר כיון שעברו ג' ימים אחר שישבה על הביצים התחילו לרקם ואם תניחם נפסדין הביצים לגמרי אבל תוך ג' ימים לישיבתה שלא הופסדו הביצים לגמרי ואחר ג' ימים למרדה דפרח לה צמרה לא מהדרינן לה בחולו של מועד ר' אמי אמר אפילו תוך ג' ימים לישיבתה כו' ואסיקנא רב הונא סבר להפסד מרובה חששו כלומר במקום שיש הפסד מרובה כי הביצים נפסדין לגמרי חששו ואמרו מחזירין אבל תוך ג' לישיבתה דלא נפסדו אלא שאין מגדלין אפרוחין אבל ראוין הן לאכילה ואין בהן הפסד אבל דבעי בני הפסד מועט הוא ולהפסד מועט לא חששו ורב אמי סבר אפילו להפסד מועט [חששו] ומחזירין: מתני' גורפין הרעי מתחת רגלי הבהמה בארבעה עשר ובמועד מסלקין אותו לצדדין וכו' ת"ר הזבל שבחצר מסלקין אותו לצדדין שברפת ושבחצר מוציאין אותו לאשפה הא גופה קשיא אמרת שבחצר מסלקין אותו לצדדין והדר תאני ושבחצר מוציאין אותו לאשפה ושני אביי בארבעה עשר מוציאין אותו לאשפה ובחולו של מועד מסלקין אותו לצדדין רבא אמר לעולם בחולו של מועד והכי קתני אם נעשית החצר כרפת שנתמלאת רעי מוציאין אותו לאשפה: ירושלמי וכל שבמבוי מסלק לצד שברפת ושבחצר מוציאין לאשפה אמר [רבא] הדא דתימא בחצר קטנה אבל בחצר גדולה מסלקה לצדדין והרפת בין קטנה בין גדולה מוציאו לאשפה: אמר רב פפא הוה בדיק לן רבא הכא תנן מוליכין ומביאין כלים מבית האומן ואם חושש להם שמא יגנבו מפנן לחצר אחרת ושנינן לה מתני' דהכא דקתני מוליכין ומביאין כלים מבית האומן בארבעה עשר ומתנתא דקתני אין מביאין בחולו של מועד והך סוגיין דשמעתא סלקא ואע"ג דאמרינן מתני' דהכא נמי בחוה"מ ושני שאינו מאמין בעל הבית כליו לאומן קתני מביאין אפילו כלים שאינן לצורך המועד כדתניא מביאין כלים מבית האומן כגון כוס מבית הזגג וכו' ואסיקנא שאין מביאין כלומר התירו לו להביאן מפני שאינו מאמינו התינח מביאין מוליכין מאי איכא למימר למה מוליכין בחוה"מ ואסיקנא אלא מחוורתא מתני' דקתני מוליכין [ורמינהו אין מביאין כלים מבית האומן] בארבעה עשר ומתני' דקתני אין מביאין בחולו של מועד: ומסקנא מקום שנהגו לעשות מלאכה בע"פ עד חצות כו' קיימא לן הכי: ששה דברים עשו אנשי יריחו וכו' אלו שלא מיחו מרכיבין דקלים כל היום

נושא
אומנויות שמותר לפי החכ' לעשות מלאכה בי"ד עד חצות

נושא
מושיבין זוג על ביצים לחמם להוציא מהם אפרוחים (לגידול)
א) בי"ד
ב) בחול המועד

מבנה
◇ מח' ר' הונא ור' אמי במתי מחזירין הזוג על הביצים בחול המועד

נושא
גריפת זבל בחצר

מבנה
⌂ ב' גרסות ליישב סתירה בענין פינוי זבל שבחצר

נושא/מבנה
═ יישוב סתירה בין משנתנו למועד קטן בענין הולכת והבאת כלים מבית האומן

*ומאחר שפסגרנו משנתנו דהא דמביאין כלים מבית האומן משום שאין מאמינו - מה שייך אין מאמינים לגבי דקתני במשנתנו מוליכין כלים לבית האומן

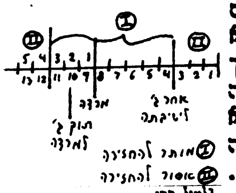⊛ תרגום - לפי ר' הונא
מתי מושיבין תרנגולת שמרדה